18e Jaar, No. 143. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 3 December 1846.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT? HORAT.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad.. ƒ 12
Franco per post " 14

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

KERKELIJK STAAT.

ROME. Ik was wel onderrigt toen ik u meldde dat Z. Em. de kardinaal Lambruschini belast was, om met den graaf Bludoff te onderhandelen. Een zekere religieus, volkomen met de zaken in Rusland bekend, is geroepen om aan die onderhandelingen deel te nemen. De heer Bludoff ziet zich met eene spoedige beslissing, hij verbeeldt zich dat de zaak even gemakkelijk is als een handelstractaat; het is wellicht eene vergissing gelijk aan die van zijnen voorganger, den heer Fahrmann. Nietemin is er een middel om nog spoediger tot een einde te komen dan de heer Bludoff zich verbeeldt. Dit middel zou bestaan in het teruggeven der vrijheid aan de gevangene priesters, het heropenen der kerken, die op zeer hoog bevel gesloten zijn, het verleenen aan zijbaid aan de voormalige vereende grieksche in den schoot der catholijke Kerk weêr te keeren. Het aanbieden aan den H. Stoel van kandidaten, die waardig zijn de bisschoppelijke waardigheid te bekleeden. Ongelukkigerwijs echter is het te vreezen, dat deze de geestdrijvingen niet zijn van het russisch kabinet.

Men weet te Rome dat het nieuw ceremoniëel-boek, dat in Rusland uitgevaardigd is, alle straffen verzacht, behalve die voor vadermoorders en voor wanbedrijven van godsdienstigen aard. De nieuwe gevolmagtigde was eenigzins onthutst toen hij vernam, dat dit methoek hetzelfde bij zijn vertrek uit Rusland nog niet afgeschaft was, doch hem te Rome was aangekondigd en hij vreest niet zonder reden, dat deze omstandigheid nadeelig werken zal op de verzekeringen, welken hij namens zijnen souverein aan den H. Stoel geven moet.

Wat er ook gebeure, de catholijken moeten met eene volkomene gerustheid den uitslag afwachten van eene onderhandeling, welke Pius IX opgedragen heeft aan mannen, die bekend staan voor hunnen ijver in het verdedigen van de belangen der Kerk, en hunne standvastige houding tegenover het russisch gouvernement.

De kwade geest, welke in Toskanen heerscht, heeft zich in de provincie Perugia vertoond, het kollegie, hetwelk de Jesuiten onlangs, onder de bescherming van den Paus, te *Città di Castello* opgedrongen heeft, een der gekerkerden, bemint met de deugden dier fransche wijsbegeerte, de gelegenheid gegeven, om te doen zien hoe zij de vrijheid begrijpen en in oefening brengen. Zij hebben gezocht het volk tegen de Jesuiten op te winden.

Bij die gelegenheid is een der uitstekendste leden van dit vermaard genootschap, P. Ferrari, op de grofste wijze te Perugia beledigd. Deze eerbiedwaardige geestelijke, die sedert lang de vriend van Pauten is, heeft zich bij zijn terugkeer te Rome, gehaast den ongelukkige, die hem beleedigd had, aan de genade van Z. H. dring nd te bevelen.

Het bovenstaande wordt nog bevestigd door de volgende korrespondentie:

ROME 17 november. Zie hier eene gebeurtenis, te voegen bij die, welke reeds alle harten voor Z. H. Pius IX gewonnen hebben.

Pater Ferrari, een Jesuit, te Rome verblijvende, werd door eenen ellendeling, die uit eenen hoop menschen te voorschijn trad, beleedigd en op de kaak geslagen. De jesuit, met de gevoelens zijns meesters bezield, liet zich slaan zonder eenige klagt te uiten. Te Rome teruggekeerd, werd hij bij Z. H., die reeds van het geval onderrigt was, ontboden. Toen hij binnenkwam, trad de Paus hem te gemoet en hem hartelijk ombelzende, zeide hij: «*De Stedehouder van Jesus Christus kan aan pater Ferrara, om de hem aangedane beleediging uitwissche, geene andere voldoening geven, dan hem aan zijn hart drukken.*» De diep gerufelde pater smeekte dadelijk om genade voor dengene, die hem gestagen had, doch Z. H. antwoordde: «*Ik prijs uwe liefde; gij hebt gehandeld als een oprecht volgeling van Jesus; thans is het aan mij, om als souverein te handelen.*»

Ontvang enz.

Markies de Nay.

DUITSCHLAND.

— Al de opstandelingen van Gallicie, die door de oostenrijksche overheden in staat van beschuldiging waren gesteld, zijn veroordeeld tot den strop. Te Krakau zeide men echter dat het oostenrijksch gouvernement hun eene verzachting van straf zou verleenen ter gelegenheid der inlijving van Krakou met Gallicie. Zij zullen waarschijnlijk voor hun leven op den Spielberg opgesloten worden, behalven eenigen, wier straf in verbanning zal veranderd worden.

— De *Allg. Zeit.* zegt, in strijd met het pruisisch officiel blad, dat in den avond van den 16 november de verlichting slechts gedeeltelijk was, en dat met uitzondering van eenige straten, de stad in de diepste duisternis was. Allerwege heerschte de stille des doods, zegt een brief van den 19. Wij onderwerpen ons met gelatenheid aan ons onvermijdelijk noodlot. Slechts vraagt men zich af, hoe de bevolking de lasten voor de militie zal aanhemen; want sedert een en dertig jaren weten onze boeren niet meer, wat militaire dienst is, wijl de republiek, gedurende al den tijd van haar bestaan, slechts vrijwilligers in dienst had.

— Er is spraak om voor geheel Duitschland een gelijk tarief van briefport in te voeren.

PRUISSEN. In eene correspondentie uit Berlijn aan *l'Union du Rhin* leest men het volgende:

„Het besluit van het opper-consistorie der provincie Saksen, bij hetwelk aan de afgescheidenen, genaamd *der vrije kerk* of de vrienden des Lichts de naam van christenen ontzegd was, is thans volkomen geregtvaardigd. In eene vergadering dier sekte, te Koeningsberg, is beraadslaagd over de vraag, door een der leden voorgesteld, te weten: *of het niet pligtmatiger was eerlijk man dan goed*

christen te zijn? De verzadering die wanneer het staatkundige en godsdienstige begrippen gelt, in niets afwijkt van de theurien der onafhankelijke kerk, antwoordde *eenparig* toestemmend. Voor een ieder, die nog gezond verstand en goede trouw bezit, is het thans eene uitgemaakte zaak, dat die zoogenaamde kerk zich bepaaldelijk van het christendom afgescheurd heeft.

— De Staten van Sleeswijk hebben den 24 twee vraagstukken beslist, waarvan de gevolgen voor de hertogdommen onberekenbaar zijn. Het voorstel van den hertog van Augustenberg om aan de hertogdommen eene nieuwe en afzonderlijke constitutie te geven, is aangenomen met 36 stemmen tegen 2. Dat betreffende de inlijving van Sleeswijk aan het Tolverbond met 34 stemmen tegen 3.

ENGELAND

LONDEN, 28 november. Men leest in de *Morning Post*. Gisteren heeft Z. M. de graaf de Montebolin tot een uur gewerkt (waaraan zegt het blad niet). Na gewerkt te hebben heeft Z. M. een aantal aanzienlijke personen ontvangen, zoo engelsche als vreemdelingen; en onder anderen den graaf de Charleville, den kapitein Ryder Buston, van de koninklijke marine, den heer Borthwick, lid van het Parlement enz. Daarna heeft Z. M. het in aanbouw zijnde Parlementshotel bezocht, vergezeld van den heer Borthwick, den generaal Montenegro en den kolonel Mory.

— Men leest in hetzelfde blad: Uit Windsor schrijft men van den 27, dat op het paleis het gerucht liep, dat de koningin en prins Albert spoediger op Windsor zouden terugkomen dan zij bepaald hadden. Men voegt er bij dat de oorzaak dezer verandering gelegen is in de tijdingen, welke uit Portugal ontvangen zijn.

— Lord John Russell heeft de waardigheid van rektor der universiteit van Glascow aangenomen, ondanks de bijzondere omstandigheden welke zijne verkiezing hebben vergezeld.

— De *Standard* behelst de volgende korrespondentie uit Lissabon van den 20 november.

„Er is alle reden te vreezen dat de burgeroorlog in Portugal nog lang zal woeden. Ofschoon het leger der koningin sterk genoeg is, om de hoofdstad te beschermen, schijnt het niet in staat te zijn tot eenen beslissenden slag tegen het andere leger, hetwelk zwak in betrekking tot het materieel, door geheel het land de ondersteuning der bevolking geniet.

De koning, bevelhebber van het leger, verblijft steeds op het paleis Necessitades.

Toen de hertog van Palmella vernam dat de koningin het absolutant gezag aanvaard hadde, heeft hij Z. M. vervoerd zijnen naam van de lijst der staatsraden te schrappen.

— Terwijl de heer Newman en eenige andere vrienden te Rome vervloedigere gemoederen zuiverende lichting gaan putten, om dezelve aan de regtbank der waarheid in Engeland te wijden, [illegible] anders bekeerlingen, den terugkeer [illegible]

afwachtende Oxfordsche godgeleerden stadien, en het oude Oscott, in het dal hetwelk den naam van Maria draagt. Eenigen hunner, in de heilige orden opgenomen, zullen, in het volgend jaar, hunne plaats onder de katholijke priesters innemen.

Reeds heeft de *rev.* Faber, van de universiteit van Oxford, oud-rector van Elsworth vermaard dichter, een godsdienstig genootschap gesticht onder de benaming van Broeders van den Wil Gods of Wilfridisten, naar den H. Wilfridus, hun patroon, wiens leven door den heer Faber beschreven wordt. De ijvervolle mannen, die zich onder zijne leiding geplaatst hebben, waren meest allen met hem vóór hunne bekeering. De heer Faber had zijn plan reeds beraamd, toen hij nog tot het anglikanismus behoorde. Dit genootschap heeft weinig overeenkomst met die, welke in de katholijke Kerk reeds bestaan hebben of nog bestaan. Deszelfs leden staan onder het bisschoppelijk gezag en al deszelfs regels maken er een genootschap van, hetwelk bijzonderlijk ingerigt is naar de tegenwoordige omstandigheden en behoeften van Engeland. De praxis der werkzaamheden van de Broeders van den Wil Gods zal voornamelijk wezen in de fabrijkdistrikten en steden, die groote middenpunten, alwaar de arbeidende standen vereenigd zijn, die bevolkingen, welke, volgens de bekentenis van den bisschop van Londen zelven, in de uiterste onwetendheid vervallen zijn. De Wilfridisten zijn gebonden door de gewone gelofte van armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid; zij leggen daarenboven eene vierde gelofte af, welke des te meer verwondering wekt, wijl zij door protestanten is ontworpen en bestaat om, met al hunne krachten, de godsvrucht jegens Maria te verbreiden. Alvorens het catholijk geloof te omhelzen had de heer Faber, rondom zich in zeker getal mannen vereenigd die in gemeenschap leefden volgens den regel van den H. Wilfridus.

» Bij hunne bekeering was de eerste zorg des meesters en der leerlingen, aan Mgr. Waring, vikaris apostoliek van het distrikt, dat zij bewoonden, de vragen, wat zij doen moesten. De eerwaardige prelaat heeft ernstig bij hen aangedrongen, opdat zij de volvoering van hun plan zouden doorzetten en heeft hun een uitstekend priester toegevoegd om hunne theologische studiën te leiden en de geestelijke bestiering over hen te aanvaarden. De heer Faber en zijne vrienden vestigden zich al spoedig te Birmingham, en zij hebben onlangs bezit genomen van een huis en gronden, welke de edele graaf van Schrewsbury ter hunner beschikking gesteld heeft te Colton-Hall, bij het dorp Cheadle, in het gebergte van Strafford Shire. Men koestert groote verwachtingen van deze orde, welke in de katholijke Kerk de noodige bronnen komt putten tot hare ontwikkeling, na het anglikanismus tot wieg gehad te hebben.

Op den 12 october, feestdag van den H. Wilfridus, heeft de heer Faber de vreugd genoten van den eersten steen te leggen eener kerk, welke zijne orde aan de edelmoedigheid van lord Schewsbury te danken heeft. Colton Hall wordt het middenpunt van het nieuwe genootschap der Wilfridisten, en zal tevens de plaats voor het noviciaat dier orde zijn.

Voegen wij hier nog bij, dat in Yorkshire het Evangelie zal gepredikt worden door zendelingen, welke Mgr. Briggs, een der vikarissen apostoliek van Engeland, van Ierland gevraagd heeft.

IERLAND.

De dagbladen behelzen steeds nieuwe opgaven van personen, die van honger omgekomen zijn. Gisteren spraken zij van zeven. De pastoor van Skiberen heeft bij die gelegenheid den volgenden brief aan den onderkoning geschreven:

» Mylord, Met leedwezen zie ik mij verpligt aan uwe Exc. te melden dat de commissie van onderstand heden kennis heeft bekomen van het overlijden van drie mannen, die maar al te zeker van honger gestorven zijn. Er wordt een onderzoek naar de waarachtige oorzaken van hunnen dood verlangd en dit onderzoek zal plaats hebben. Op dit oogenblik is het lijk voor de openbare vertoning *vijf weken* lang verschuldigd aan de werkhuisdeken, die op eenige der omliggende wegen aan te treffen! Wij worden morgen bedreigd met eene demonstratie van de zijde van een aantal ongelukkigen, die ten gevolge dezer noodlottige, onverschoonbare en wreede ongestraftheid hunnen arbeid gestaakt hebben.

— De jaarlijksche verkiezingen der stedelijke raden in de 15 wijken van Dublin hebben den 25 aldaar plaats gehad. Onderscheidene kandidaten der partij van het Jonge Ierland zijn gekozen, niettegenstaande den tegenstand van O'Connell en zijne vrienden.

— Een vaartuig met meel en zemelen geladen, hetwelk op de kust van het graafschap Limerick schipbreuk heeft geleden, is door de uitgehongerde menigte ledig geplunderd.

FRANKRIJK.

PARIJS 29 november. Het schijnt dat de heer Guizot het protest van Frankrijk nog niet had opgezonden, toen hij vernomen heeft dat lord Palmerston dat van Engeland had uitgevaardigd. Eerst gisteren is het eerste naar Weenen opgezonden. Het schijnt zeker te zijn dat het protest van ons kabinet de opzegging bevat van de traktaten van 1815 voor zoo veel Frankrijk betreft.

— Op het kerkhof Mont-Parnasse zal eene proefneming geschieden, om het middel te vinden, de te spoedige begravenissen te voorkomen. Er zal een doodenhuis worden gebouwd, waarin de lijkchamen 36 uren zullen verblijven, alvorens voorgoed ter aarde besteld te worden. Gedurende dien tijd zullen de lijkchamen aan het onderzoek onderworpen zijn van eene commissie van deskundigen.

— Het *Journal des Débats*, deelt volgenderwijze, volgens eene correspondentie uit Londen, den hoofdzakelijken inhoud mede van het protest van lord Palmerston tegen de vernietiging der republiek Krakau.

« Lord Palmerston heeft gisteren aan den engelschen ambassadeur te Weenen, lord Ponsonby, het protest gezonden tegen het besluit der drie Mogendheden ten aanzien van Krakau.

« In dit stuk, hetwelk tamelijk lang en in koele en droogе bewoordingen geschreven is, gaat lord Palmerston in zijne redeneringen uit van de veronderstelling dat de usurpatie van Krakau nog slechts een plan is, en tracht hij alle ongelegenheden van zodanigen maatregel te doen uitkomen. Daarna behandelt hij de beide vraagstukken van het regt en de noodzakelijkheid. Omtrent het regt, betoogt hij, met aanhaling van den tekst der traktaten, dat de voorwaarden, door acht mogendheden plegtiglijk aangegaan niet door drie derzelve kunnen gewijzigd of vernietigd worden.

« Wat de noodzakelijkheid betreft, lord Palmerston kan zich niet vereenigen met het gezegen daaromtrent door de Noordsche Hoven beslist is. Het is niet aannemelijk dat drie der magtigste Mogendheden van Europa, de noodzakelijkheid inroepen, het bestaan te vernietigen eener arme kleine republiek, welker bevolking niet meer dan 130,000 zielen telt. De Mogendheden beklagen zich dat Krakau het brandpunt zou geworden zijn van zamenzwering en staatkundige kuiperijen. Doch, de waarheid hiervan nog aangenomen, doen zich hier twee vragen voor: óf de zamenzweerders behoorden tot het land, óf zij zijn van buiten gekomen. In het tweede geval moet zulks niet aan Krakau geweten worden, maar aan de Mogendheden zelve, wier grondgebied de republiek aan alle zijden insluit. In het eerste geval is het niet geloofbaar, dat eene stad als Krakau aan Pruissen, Oostenrijk en Rusland zou weigeren, de zamenzweringen te dempen, de kuiperijen te doen ophouden, waarover de Mogendheden zich met zooveel regt te beklagen zouden hebben; en zoo zij al dwaas genoeg ware zulks te weigeren, waren het zeer gemakkelijk voor de drie Mogendheden zich regt te verschaffen zonder de grenzen der traktaten te overschrijden.

« Dit is, naar men zegt, nagenoeg de inhoud van het protest van Engelands minister van buitenlandsche zaken. Afschrift van dit stuk is insgelijks gezonden aan lord Normanby, om aan den heer Guizot medegedeeld te worden."

BELGIE.

BRUSSEL 30 november. De baron de Huissière, ongeveer ambassadeur van den koning der Franschen bij het hof der Nederlanden, is gisteren alhier aangekomen.

— Het schijnt dat de onderhandelingen betrekkelijk het traktaat over het postwezen tusschen Pruissen en België op het punt zijn tot een gewenscht einde te geraken, en dat de heer Bareel, secretaris generaal bij het departement van openbare werken, die daartoe den heer Nothomb was toegevoegd, eerstdaags uit Berlijn wordt terugverwacht.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH den 2 December.

Wij hebben per Overland Mail geene tijdingen uit Oost-Indie ontvangen betrekkelijk den toestand der kerkelijke zaken aldaar. Aan de *Nieuwe Rott. Courant* ontleenen wij eenige bijzonderheden, welke door de Mail zijn overgebragt.

Men is thans druk bezig aan een ander tarief van in- en uitgaande regten; maar het schijnt, dat men daarin den handel weinig raadpleegt, weshalve het dan ook wel weder veel gebrekkigs zal hebben. Bijzonderheden weet men er niet van, vermits de grootste geheimhouding te dien opzigte wordt bewaard.

Den 2 september ten 5 ure des morgens had eene uitbarsting van den berg *Merapi* plaats, er stegen vlammen en rook uit denzelven. Ten 6 ure was de berg geheel met rook bedekt en men zoude niets merkwaardigs te Salatiga gezien hebben, die tot middernacht duurde; ten 10 ure des voormiddags hoorde men den berg geruimen tijd. Den volgenden dag was de berg ordelijk en heeft het natuurverschijnsel niet verder opgemerkt.

Sedert heeft die berg eene groote hoeveelheid gloeijende lava opgeworpen, welke in eene zuid-zuid-oostelijke rigting naar de rivier Waanak vloeit. — Des nachts ziet men te Djokjakarta de kruin van den berg gloeijend, en duidelijk de lava-massa nederwaarts stroomen; vlammen en rookkolommen stijgen onhoog en het geheel vergezeld van een sterk ondergronds gedruisch en van slagen als die van den donder.

In den staat van de atmosfeer had men geene buitengewone verandering waargenomen; — voorzoo ver bekend is, had men geene ongelukken te betreuren.

— Bij besluit van den gouverneur generaal van den 9 september, is de hoofdplaats Makassar tot eene vrijhaven verklaard. De *Singapore Free Press* daarover handelende, zegt dat deze maatregel moet worden beschouwd als een eerste stap tot eene wezenlijke verandering in het bestuur der nederlandsch indische bezittingen. Het blad beschouwt dien maatregel als een der belangrijkste, welke de Ned. Ind. regering, sedert verscheiden jaren heeft genomen. Op zich zelf reeds beschouwd, acht de *Free Press* de opening eener vrijhaven te Makassar als hoogst gewigtig, en is van oninie, dat die belangrijkheid nog vermeerderd wordt, met opzigt tot den invloed dien zij op de omliggende staten, op den handel en ook op Singapore zal uitoefenen.

Het blad is tevens van meening, dat het Nederlandsch Indisch gouvernement de wenken zienende van andere natien, om etablissementen in den Archipel, maar voorah ook op Celebes te vestigen, zich daardoor in staat wil stellen, om te kunnen zegen, dat, hoewel het aanspraak maakt op eenige regten op die streken en zich derhalve zal verzetten tegen het oprigten van etablissementen aldaar door andere europeesche staten, het echter geneigd is, om derzelver handel aan allen open te stellen, en dus de noodzakelijkheid voor andere natien zal voorkomen, om er etablissementen te vormen, vermits men in de nederlandsche alles kan vinden, wat verlangd wordt — een vrij en onbelemmerd handelsverkeer. Deze inzigten met het voorbeeld van de schadelijke gevolgen zijner vorige handelwijze, zal waarschijnlijk tot dezen maatregel aanleiding hebben gegeven. Ook schijnt daarmede in verband te zijn het inzien der noodzakelijkheid van het houden eener controle over de omliggende staten, in Celebes, en de nabijzijnde eilanden, aan dezelve alle nadeelige gevolgen te voorkomen, die voor zijne belangen of die der inboorlingen zouden

kunnen ontstaan uit de vestiging van vreemdelingen in die oorden.

Het blad is van opinie, dat de nederlandsche handel geen groot of hinderlijk voordeel bij die maatregel hebben, en Singapore er nadeel bij lijden zal.

's HAGE 30 nov. H. K. H. mevrouw de prinses van Oranje is gisteren avond in goeden welstand van hare reize naar buitenslands in deze hofstad terug gekeerd.

— Het laat zich aanzien dat de feestelijkheden, die gewoonlijk van wege het stedelijk bestuur dezer residentie, bij gelegenheid van 's konings verjaardag, verordend worden, dit jaar niet die uitgebreidheid zullen hebben, welke men gewoon is daaraan te geven. Althans, tot op heden ziet men nog geene toebereidselen daartoe maken. Men wil dat dit jaar slechts de helft der som, die gewoonlijk van stads wege daartoe bestemd is, gebruikt, en de andere helft tot een liefdadig einde besteed zal worden. Wanneer wij wel onderrigt zijn, moet door Z. M. zijn te kennen gegeven, dat het Hoogstdenzelven aangenaam zou zijn, indien van stads wege geene feestelijkheden werden daargesteld, maar al het daarvoor bestemd geld liever aan de armen werd gegeven, en dat deze den Vorst kenschetsende begeerte aanleiding heeft gegeven tot de wijziging in de tot nu toe gebruikelijke stedelijke volksfestiviteiten.

— 1 december. H. M. de koningin en Z. K. H. Prins Alexander der Nederlanden zijn gisteren van derzelver buitenlandsche reis in deze residentie teruggekeerd.

Mengelwerk.

De pastoor RENOUD.

(Vervolg en slot van ons vorig Nummer.)

— Gij, mijnheer pastoor! gij hebt eenen misslag begaan. Geen heilige van den ganschen almanak heeft beter den hemel verdiend dan gij.

— Zwijg, Kaatje. Ik was schuldig, zeer schuldig. En om het u te bewijzen, zal ik u verhalen, wat ik tot heden voor u verborgen heb gehouden, ik wil ook in uwe oogen niet beter schijnen, dan ik wezenlijk ben, huister.

Den 22 april 1815 was ik alleen in de pastorie. Gij waart des ochtend naar St. Gervais vertrokken en nog niet teruggekeerd. Ik zat op de steenen bank voor onze deur mijne getijden te lezen. De zon was aan het ondergaan en het dorp was eenzaam. Trouwens, het was in het drukste van den oogst: mannen, vrouwen en kinderen, allen waren in het veld. Eensklaps hoor ik haastige schreden naar de zijde van Poitiers, en op hetzelfde oogenblik verschijnt een jong mensch op het plein. Hij was overdekt met stof en de grootste angst teekende zich in zijne gebaren. Hij zag mij, snelde naar mij toe en riep op denen toon, welke nooit uit mijn geheugen zal gaan: „Red mij! ach! red mij... de gendarmes vervolgen mij: zij zijn nabij... Ik ben noch dief noch moordenaar... een Vendeër, de graaf B...." Meer kon hij niet zeggen; van vermoeidheid uitgeput viel hij voor mijne voeten neder. Ik beurde hem spoedig op, sleepte hem naar de kamer en liet hem door den gang welke naar de sakristij leidt. Ik sloot de deur achter hem toe en bijgende van schrik en aandoening, ging ik wederom de bank zitten. Het was tijd: de gendarmes kwamen met bloote sabels de plaats oprijden. Daar scheen zij eenige oogenblikken te overleggen, of zij door zouden rijden of eerst in het dorp navorschingen doen. Zij besloten tot het laatste en wendden zich het eerst tot den burgemeester, die hen in de voornaamste huizen van het dorp leidde; eindelijk kwamen zij aan de pastorie.

Gij moet weten, Katharina, dat de naam van den man, dien ik verborgen had, mij niet geheel onbekend was. Ik wist uit de dagbladen, dat een aanvoerder der Vendeërs, de graaf B.., met de wapens in de hand gevat was in de omstreken van Cholet en dat hij, naar Angers vervoerd, ge vonnisd en ter dood veroordeeld was. Ook wist ik, dat daags voor zijne teregstelling, eenige zijner vrienden zijne ontsluiting met eene volkomene uitkomst bewerkt hadden, tot groot misnoegen der overheden van Angers. Ik was dus niet verwonderd, toen de jonge vlugteling, zich voor mijne voeten werpende, zeide: ik ben de graaf B...., doch oordeel in welken toestand ik mij bevond. Ik moest een jong mensch aan den dood, aan eenen schandelijken dood overleveren, die in mijne oogen geen groot misdadiger was, of ik moest tegen mijn geweten handelen en voor God en de menschen tegen de waarheid spreken. Ik deed het laatste. De gendarmes vroegen, mij in naam der wet, of ik den jongen vlugteling gezien of opgenomen had, en ik antwoordde, dat ik hem noch gezien, noch opgenomen had. Die goede lieden geloofden mij op mijn woord en verlieten de pastorie. Zoodra zij vertrokken waren, wierp ik mij voor mijn kruisbeeld neder, en met gevouwen handen, intranen wegsmeltende, vroeg ik om vergiffenis voor mijnen misslag. God had voorzeker medelijden met mij! want toen ik gebeden had, gevoelde ik mij minder schuldig, dan ik inderdaad was en liep naar de sakristij om den jongen graaf verder behulpzaam te zijn; maar hij was er niet meer; hij had in de haast mijnen ouden reismantel genomen en gebruik makende van de steeds toenemende duisternis, ontvlugtte hij langs de deur der kerk. Ik vond op de tafel der sakristij vijf goudstukken met een papiertje, waarop met potlood geschreven was: „De graaf B.. zal nooit vergeten, dat hij zijn leven aan den eerw. .... te danken heeft; het goud, hetwelk hij vindt, dient, om hem schadeloos te stellen voor den mantel, welken hij medeneemt."

Sedert dat tijdstip, dat zoo noodlottig was voor mijne rust, heb ik niets meer van den jongen graaf gehoord, die de oorzaak van mijnen val was, maar oordeel nu zelve, Katharina, of ik niet verpligt ben boete te doen, om dezelven geheel uit te wisschen.

— Helaas! mijnheer, hetgeen gij mij daar verhaald hebt, vermeerdert nog mijnen eerbied voor u. Gij zijt de bewondering van alle menschen waardig. Het is de menschelijkheid, die u heeft doen handelen, zoo als gij gedaan hebt.

— Gij vergist u, kind. Zonde is altijd zonde, onder welken naam men haar die ook trachte te verbloemen; het is altijd eene beleediging, Gode aangedaan, en die beleediging is te grooter, als zij door een zijner bedienaren gepleegd wordt. Ik weet wat ik zeg: laat ons dus daarover zwijgen, en wat ons middagmaal betreft, ik geloof dat wij wijs zullen doen daarvan voor heden af te zien. Wij zullen vroeg naar bed gaan en morgen het spreekwoord: die slaapt, eet... Maar wacht, daar valt mij iets in, dat uw gemoed zal doen. Ik heb nog twee beschuiten in mijne kast, en met een teugje wijn kunnen wij ons beiden best stellen.

Katharina bragt de twee beschuiten op en plaatste twee glazen met eene flesch wijn op de tafel. De pastoor en zijne oude huishoudster maakten zich gereed om aan de maaltijd aan te doen, toen ongelukkig werden zij gestoord door een voorval, het welk niet zeldzaam was in de woning van den braven herder. Een kind van acht of negen jaren, met een ziekelijk voorkomen, was de pastorie, welke altijd voor een ieder openstond, binnengekomen.

— Mijnheer pastoor, zij de kleine, moeder en ik zijn zoo ongelukkig. Hebt gij niet eene kleine aalmoes voor ons?

— Van daag niet, jongelief, van daag niet. Maar zeg aan uwe moeder dat ik haar morgen bezoeken en eenigen onderstand brengen zal.

— Ik zal 't zeggen, mijnheer pastoor, zij zal zeer blijde zijn, want wij hebben van daag nog niet gegeten.

— Zoo zijn er meer lieve jongens. Maar ga nu maar heenen, ik ben juist bezig.

Dit gezegde stond de pastoor op en stopte heimelijk zijn beschuit in de hand van het kind; het daarna zeer bij de deur van de pastorie uitgeleide, sloot hij de deur toe en kwam weder aan tafel zitten.

— Mijnheer pastoor, waar is uw beschuit? vroeg Katharina.

— Mijn beschuit? wel dat heb ik... loop heen met je beschuit... gij weet immers wel dat ik het aan dat kind gegeven heb. Rijke aalmoes, voorwaar!

Katharina antwoordde niet, zij brak haar beschuit door midden, gaf de eene helft aan den goeden pastoor en at zelve de andere helft. De pastoor vol de het voorbeeld van zijne huishoudster en gebruikte zijn aandeel zonder een woord te spreken. Kort daarop was alles stil in de pastorie. Katharina sliep in hare kamer, de pastoor sluimerde in de zijne.

Een jaar was verloopen sedert de gebeurtenissen, welke wij verhaald hebben. De pastoor las weder zijne getijden en Katharina zat bij haar spinnewiel. Eindmaal was het de pastoor, die het eerst sprak:

— Katharina, hebben wij van daag niets te eten?

— Ja, mijnheer, wij hebben brood en kaas.

— Dat is een gezond eten.

— Ja, maar ik had liever de vette gans, welke gij dezen ochtend aan de vrouw van Frans gegeven hebt.

— Gij blijft altijd even lekker, Kaatje; dat is niet wel van u.

Katharina antwoordde niet, en dekte de tafel. Op dat oogenblik hoorde men het geraas van eene koets, welke voor de pastorie bleef stilstaan. Een bediende met livrei vroeg of het de pastoor gelegen kwam, den prefekt van het departement te ontvangen. De verbaasde pastoor sprak eenige woorden zonder beteekenis, welke de bediende echter toestemmend uitlegde, want hij ging weder naar buiten, om zijnen meester te helpen uit de koets te stijgen. Deze kwam onmiddellijk binnen, groette den pastoor zeer eerbiedig en zeide:

— Heb ik de eer den eerw. heer Renoud te spreken?

— Ik weet niet dat ik ooit de eer heb gehad u te zien, mijnheer, maar gij zaagt mij in een zeer drevig oogenblik. Herinner u den 22 april 1815.

De pastoor viel van schrik op zijnen stoel neder en riep:

— Jij in het for... mijnheer pastoor, ik... voor u den graaf B. heb gered hebt. Ik heb uwe edelmoedigheid niet vergeten, en bij den terugkeer der Bourbons heb ik daarvan aan Z. M. Lodewijk XVIII kennis gegeven, die u, belooning door ons, met het kruis van het Legioen van Eer, een jaargeld van 2,000 livres te zenden. Ik heb in mijne persoon die bewijzen der koninklijke grootmoedigheid willen ter hand stellen, en vooral het geluk genieten, zoo als die kruis op uwe borst te hechten.

De pastoor was geheel buiten zich zelven en liet den graaf begaan die het kruis, met het beeld van Hendrik IV, op de borst van den regtschapenen man van zijn departement hechtte.

De eerw. heer Renoud stierf in 1825, in den ouderdom van 59 jaren. Zijne uitvaart werd met eene groote plegtigheid gevierd; de bisschop van Poitiers woonde dezelve met een groot gedeelte zijner geestelijken bij. De prefekt wilde aan het hoofd van den stoet staan. Hij poogde eenige woorden te uiten, maar de traan... waarin de dragers het stoffelijk overschot van zijnen vriend hadden afgelaten, maar zijne ontroering was te groot, hij kon slechts wenken en al snikkende een laatst vaarwel uitbrengen.

Correspondentie.

De gewaarwording zijner schrijven bevreemdt ons ten hoogste. Wij hebben u reeds meermalen verzocht, ons te willen zenden de adressen van de heeren J. Kinsbergen, gasmechanicus, en van de adresse, die hebben gemaakt ter gelegenheid van de overbrenging van zijnen stoffelijken overschot. Wij hebben u

De Notaris *JOH. DE BERGH*, te *'s Hertogenbosch*, zal aldaar in het Stads-Koffijhuis bewoond bij W. REGGERS, op Dingsdag den 15 December 1846, provisioneel en op Dingsdag den 29e dier maand, telkens des avonds, ten 7 ure Verkoopen:

DE BUITENPLAATS

[redacted]

grootendeels eigendom der Duitsche Ordens, geschikt tot ZOMER- en WINTERVERBLIJF bijzonder aangenaam gelegen te *Vught* een half uur van *'s Hertogenbosch*, aan de vereeniging der Straatwegen op *Eindhoven* en *Breda*, bestaande in groote logeable HEERENHUIZINGE, KOETSHUIS, STAL en TUINMANSWONING, Engelsche Park, MOESTUIN, BOOMGAARD, BOUW- en WEILANDEN, HOUTWAS en verder aanhoorens, te zamen verhuurd voor f 825 00 buiten den HOUTWAS, groot 8 B. 63 R. 82 E., breeder bij gedrukte billetten omschreven.

Te bezigtigen des *Maandags* en *Dingsdag* van eerstkomende Week van des middags 12 tot 3 ure, mits vooraf daartoe bekomende vergunning.

Nadere ondervragting te bekomen ten Kantore van den Notaris DE BERGH te 's Hertogenbosch voornoemd; Brieven franco.

M. GOULMY, Confiturier Distillateur te *'s Bosch*, heeft de eer zijne geachte begunstigers en verder aanbevelende hij zich bij voortduring aanbeveelt, te berigten dat ter gelegenheid van het *Nieuwjaarsfeest*, zijn Magazijn als in vorige jaren, zal voorzien wezen van alle Artikelen tot zijn vak behoorende: hetzelve zal goed verlicht en versierd zijn met een uitgebreid vooruitzigt, voorstellende *Mascara* en omstreken in *Algiers*. Even als in vorige jaren, zal men den Avond van den *vijfden December*, zelfstandig zijn voor een kaartje betalen, hetwelk voor de voorwerpen die men koopt in betaling zal genomen worden, terwijl alle soorten van Vorverschiden, als IJs, Punch à la Romaine, Punch Likeuren en gebakken aan voorhanden zijn. Dezelve is voorzien van Truffels en Terrines de Foie gras van alle grootte.

De HOOFD-ADMINISTRATIE van het 1ste REGEMENT LANCIERS in Garnizoen te *'s Hertogenbosch*, zal, op *Donderdag den 17 December* 1846, des namiddags ten *een uur*, ten Bureele van den Kapitein-Kwartiermeester van genoemd Regement, in de Orthenstraat, aan den meestbiedenden,

AANBESTEDEN

het weghalen der **Paarden-mest van de Paarden** op Stads Stallen gestald, loopende met den 1 *January* 1847, en eindigende den laatsten *December* desselfden jaars.

De Billetten van inschrijving moeten op gezegeld Papier, de Prijs in Letters volnit geschreven, door twee gegoede Burgers als onderteekend zijn, en vóór opgemelden uur moeten gestoken worden, in een gesloten Bus, ten Bureele van den Kapitein-Kwartiermeester voornoemd, alwaar tevens van heden af aan de voorwaarden ter lezing liggen.

's Hertogenbosch, den 30 November 1846.

De Hoofd-Administratie wobrnoemd,
Op last van deselve,
De Kapitein-Kwartiermeester,
VAN DER BEEK.

Openbare VERKOOPING.

De Notaris *VAN GALEN* te *Bergen*, Arrondissement *Eindhoven*, Provincie *Noord-Braband*, zal adaar, op Woensdag den 9 December 1846, provisioneel, en op Woensdag den 23 ditto, daags, telkens des namiddags om vier ure, voor zijne principalen Verkoopen:

Het van ouds gerenommeerde en zeer gunstig, in de kom dier gemeente gelegene Logement:

HET HOF VAN HOLLAND,

bestaande in 7 BENEDEN-VERTREKKEN, BOVENKAMERS, ens. met de daaraan behorende KLEINERE WONING; benevens STALLEN, SCHUREN en zeer GROOTEN TUIN, en voorts ruim 10 Bunders BOUW- en WEILAND.

Dit Logement heeft altijd en nog een fatsoenlijk bestaan opgeleverd, en is zeer geschikt en bijzonder gunstig gelegen, om daarin alle neringen of bedrijven met succes uit te oefenen.

Te aanvaarden: HUIS, TUIN en WEILAND, 16 Maart 1847, en het BOUWLAND, Oogst 1847.

Op Borg, tot 20 December 1847, kunnende de helft der koopsom blijven staan, ter zake des koops, tegen 4½ pCt.

F. J. M. RITS, Notaris, residerende te *'s Hertogenbosch* zal, ovvor zijner Principalen, op Maandag den 7 December 1846, des voormiddags ten tien ure, ten huize van JAN VAN MILL, te *Boxhoven*, in het openbaar

Finaal verkoopen:

Negen-en-twintig Percelen bij uitstek goede

BOUW- en WEILANDEN,

gelegen onder *Ameroden*, *Well* en *Hedel*, te zamen groot ontrent dertien Bunders en gemiddeld jaarlijks opleverende de som van f 800.00.

Bij gedrukte Billetten in een en twintig Koopen omschreven.

In afzonderlijke Koopen ingezet op . . . f 8.780.00.
En in Massa op . . . 8.850.00.

Nadere onderrigting te bekomen bij ARIE VAN DEN OORDT JANSZOON, Pakhuismeester te *Ammerzoden* en ten Kantore van den Notaris *RITS* voornoemd.

Théâtre Amorphosen

GEHEEL NIEUWE UITGEVONDENE

MARIONETTEN,

uit PARIJS

De Vertoonplaats is in de Tent op de Markt tegenover de Hoofdwacht.

BESTAANDE IN HET UITVOEREN VAN

GYMNASTISCHE, ATHLETISCHE, BALANCE-RENDE EN JONGLEERENDE

EXERCITIEN,

GEDAANTEVERWISSELINGEN, SELINGEN, en c.

Door verschillende Figuren.

Aanvang des Avonds ten 5½ half 7 en 8 ure.

ALLE AVONDEN VERANDERING VAN VOORSTELLINGEN.

B. BROEKMANN.

VOORLOOPIG BERIGT.

DE ENGELSCHE PANTOMIMISTEN.

ONDER DIRECTIE VAN

J. F. Kus en M. Goudsmit,

staande met hunne sierlijke Tent op de Groote Markt, te *'s Bosch*, hebben de Eer het geachte Publiek ter kennis te brengen, dat zij gedurende de St. Nikolaas-Kermis met hun uitgelezen Gezelschap, eenige Voorstellingen zullen geven en dan mede aanvang nemen op *Zaturdag den 5 December*, des avonds ten 7 ure.

De Directie heeft alles aangewend ten einde de tevredenheid van het kunstlievend Publiek te verdienen; een engagement met voornaame Fransche- en Engelsche-Kunstenaars, de fraaije inrigting hunner Tent, de sierlijke Decoratien, goede Verlichting en doelmatige Verwarming geven hun de hoop op een druk bezoek, waartoe zij zich dan ook beleefdelijk aanbevelen.

Dagelijks zullen de te geven Voorstellingen door groote en kleine Affiches worden bekend gemaakt.

VOLKS-ALMANAK

voor

Roomsch-Catholijken

VOOR HET JAAR 1847.

ZEVENTIENDE JAARGANG.

PRIJS 35 CENTS.

Uitgegeven te *Utrecht* bij **J. H. van Rossum**; en mede aldaar Verkrijgbaar, bij *Banning, van Meurs, Roimondt, van den Heuvel, van Dijk.*

's Bosch, *D. A. A. de Rooy.*
Amsterdam, *Langenhuijsen, de Haas, van Spanje, Gosling, Zweers, Leutzing, Kohee.*
Arnhem, *Moij, Wolters, Heijnke.*
Arnhem, *Sommer.*
Alkmaar, *Beek, Coster, Hoogcarst.*
Arnhem, *Paems, Meijer, Vermeulen.*
Delft, *van Dijk, Kooter.*
Deventer, *Robijns, Horstink, Koestal.*
Doesburgh, *Sommer.*
Gouda, *van Goor.*
Harderwijk, *Veltman.*
Haarlem, *Nieuten, Hijmsbergen.*
's Hage, *Gebr. Langenhuijzen, ten Hagen, de Groot.*
Lansmeerde, *van Brabandt.*
Leiden, *van Leeuwen, Thijssens, Langeveldt.*
Leeuwarden, *Wed. Hospermans, Mulder.*
Nymegen, *van der Heijden, ten Hoet, Hermans, Pothast.*
Rotterdam, *van Belle, Braam, Bolan, Mulder.*
Schiedam, *van Pinksteren.*
Zwolle, *Waanders.*

INHOUD VAN HET MENGELWERK.

De invloed der Godsdienst. (*Een waar verhaal.*) 1 De Kersnacht. 2 De Reis. 3 Het wedervinden der Moeder. 4 Bezoek bij den Kannonik. 5 Komst bij den Pastoor. 6 Het Wederzien. 7 De Hervorming. — De Stille Hoogeschool of de Zinnebeelden. — De Atheist beschaamd. — Geschiedenis van den Chinees Hanki en zijne Vrouw. — Economie. Mustapha-Rub-A-Dub-Khan aan Asseli Hachem. — St. [redacted] en de Pest. — Gravin en de Schaapspeller. — Emmanuel de Saint Oswald. — De Dubbele Weldaad. — De Schat. — Eenige vragen en antwoorden. — De stervende Christen, (*Dichtstuk.*) De Dochter van Jephte. (*Dichtstuk.*) — Een Hollandsch Huishouden van den ouden tijd. — Gebed van den H. Gregorius Naz. bij eenen storm. — Korte verhalen. — Trekken uit het leven van den H. Paulinus van Nolac. — De Wees. (*Dichtstuk.*) — Colinari (*Dichtstuk.*) — De eerste gedachte het uchtuis. — Anecdoten.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH

Maandag en Dingsdag 30 november en 1 december

ROGGE f 9.85 / 10.05 a f 10 40
BOEKWEIT f 6.25 / 6.65 a f 7 50.
HAVER f 3.25 3.65 a 3.90

OPGAVEN van de HOOGTE der Rivieren en MAAS te GRAVE en van de DIEZE te 's BOSCH, waargenomen des morgens ten 8 ure.

Datums	MAAS te GRAVE				DIEZE te 's BOSCH			
	BOVEN AP.		GEWASSEM.	GEVALLEN	BOVEN AP.		GEWASSEM.	GEVALLEN
	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
Nov. 30	8	92	2	0	"	"	"	"
Dec. 1	6	85	0	7	1	7	15	0
2	[illegible]				0	94	13	0

De O. te 's Bosch is 4 el. 11 duim boven AP.

Hoogte v. d. Rijn te Keulen den 29 N. v.: 8 voet 7 dm.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.